

Tämä hanketyö liittyy työsuojelukonsulttikoulutukseen. Aiheeksi on valikoitunut Estä pisto- ja viiltotapaturmat! -verialtistustapaturmien ehkäisykampanja Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirissä (VSSHP). Se on hanke, joka sai alkunsa siitä, kun Lounais-Suomen Aluehallintoviraston Työsuojelun vastuualue, tehtyään 20.1.2015 työsuojelutarkastuksen, antoi tarkastuskertomuksessa (2015/10813) VSSHP:lle työnantajana kehotuksen liittyen käytettyjen neulojen hylsytämiseen. Kehotuksessa työnantajan tuli kieltää neulojen laittaminen takaisin neulansuojukseen.

Tämän kehotuksen seurauksena tuli voimaan 21.4.2015 VSSHP:n johtajaylilääkärin ohje (2/2015): Terävien instrumenttien aiheuttaminen tapaturmien ehkäiseminen. Ohje perustuu valtioneuvoston antamaan asetukseen terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien ehkäisemisestä terveydenhuoltoalalla (317/2013). Tätä asetusta sovelletaan terveydenhuoltoalan työhön, jossa työntekijöiden altistuminen terävien instrumenttien aiheuttamalle vaaralle on mahdollista ja johon näin ollen sovelletaan työturvallisuuslakia (738/2002).

Eurooppa-neuvoston direktiivin (2010/32/EU) seurauksena Suomen lainsäädäntöä täydennettiin vuonna 2013 edellä mainitulla asetuksella. Aikaisempi lainsäädäntö tosin täytti merkittävässä määrin direktiivin vaatimuksia, mutta niiltä osin kun vastaavia säädöksiä ei kansalliseen lainsäädäntöön sisältynyt, asetuksella on laitettu direktiivi täytäntöön.

Tässä hanketyössä on käytetty lähdemateriaalina luvuissa 4 Työterveyslaitoksen opasta: Terävät instrumentit terveydenhuollossa (Puro, Rasa & Salminen 2014). Opas on tilaustyö sosiaali- ja terveysministeriöltä ja laadittu kyseisen direktiivin ja valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Opas on tarkoitettu kaikille terveydenhuoltoalalla työskenteleville.

Työterveyslaitoksen opas tuo esille keskeiset työnantajan ja työntekijän vastuut ja velvollisuudet terävien instrumenttien aiheuttamien tapaturmien torjunnassa. Lisäksi siinä ohjeistetaan vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia, riskienhallintakeinoja, tietoisuuden lisäämistä asiasta, tiedottamista ja koulutusta sekä miten pitää toimia tapaturman tai vaaratilanteen satuttua.

Estä pisto- ja viiltotapaturmat! - kampanja VSSHP:ssa on direktiiviin, lakiin ja sen asetukseen pohjaavan tiedotuksen lisäämistä ja sen tarkoituksena on parantaa työssään teräviä instrumentteja käyttävien työntekijöiden turvallisuuskulttuuria.

Lounais-Suomen AVI:n antaman kehotuksen ja seurantatarkastuksen tarkastuskertomuksen (2015/27871) velvoittamana sekä johtajaylilääkärin ohjeistuksen pohjalta VSSHP:n työsuojelupäällikkö asetti tehtäväksi toimenpiteitä. Yhtenä toimenpiteenä oli työryhmän perustaminen ja uuden kampanjan valmistelu terävien instrumenttien turvalliseen käyttöön ja neulojen käsittelyyn käytön jälkeen. Työryhmään asetettiin työsuojelun, sairaalahygieniayksikön, esimiesten ja hankintapuolen edustajia. Tämän hanketyön tekijä on päätoimisena työsuojeluvaltuutettuna työryhmän jäsen.

Työryhmä aloitti marraskuun alussa 2015. VSSHP:ssa on käytössä veritapaturmailmoituksia varten oma sähköinen ohjelma, josta voidaan ajaa haluttuja tilastoja ja raportteja koko sairaanhoitopiiristä tehtyjen ilmoitusten pohjalta. Työryhmä on edennyt niin, että on päätetty laatia tiedotteita yk-

siköihin postereiden muodossa. Lisäksi aiheesta on tarkoitus tiedottaa yleisesti intranetissä sekä järjestää koulutusta kevään 2016 aikana.

Liikkeelle on lähdetty kartoittaen veritapaturmatilastoja aikaisemmilta vuosilta ja olemassa olevan tiedon pohjalta pyritty havahduttamaan työntekijöitä miettimään omaa turvallisuuskulttuuria pistotapahtumien ja terävien instrumenttien käytön yhteydessä sekä siinä miten nämä pistävät ja viiltävät instrumentit käytön jälkeen on hävitettävä oikein. Käyttöön on saatu enenevässä määrin turvatuotteita eli turvaneuloja ja -kanyyleja sekä leikkausveitsiä, joihin ollaan siirtymässä uusia hankintoja tehtäessä.

Pisto- ja viiltotapaturmia ja niistä aiheutuvia tartuntoja voidaan ennaltaehkäistä ja siihen tämä kampanja pyrkii vaikuttamaan. Tarkoitus on työyksiköihin jaettavin posteritiedottein herättää työntekijöitä pistävien ja viiltävien instrumenttien käyttöön liittyvään työturvallisuusriskiin ja siten verialtistustapaturmien ennaltaehkäisyyn. Aiheesta valmistetaan työsuojeluvaltuutetun toimesta lisäksi koulutustilaisuuksiin käytettäväksi esitys ja sitä tullaan hyödyttämään kevään 2016 aikana.